فصلنامه‌ی مطالعات توسعه‌ی اجتماعی- فرهنگی، دوره‌ی دوم، شماره‌ی۲، مهر ۹۲، صفحات ۳۷-۹

نیازسنجی آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران

کورش فتحی واجارگاه[۱]، اباصلت خراسانی[۲]، حامد حسن زاده بردر[۳]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۱/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۶/۲۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران در حوزه‌ی دانش، مهارت و نگرش انجام شده است. این پژوهش توصیفی و از نوع پیمایشی بوده و از نظر هدف در زمره‌ی تحقیقات کاربردی است. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی خبرنگاران شاغل در خبرگزاری‌های داخلی ایران است که جمعاً ۲۲۰۰ نفر می‌باشند. تعداد نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با حجم ۳۳۰ نفر از طریق فرمول کوکران انتخاب و مورد بررسی قرار گرفت. برای گردآوری اطلاعات از پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه به روش محاسبه آلفای کرونباخ محاسبه شد که برابر با ۰/۹۶۷ است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده، از روش‌های آمار توصیفی (توزیع فراوانی و درصد و میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون‌های t تک گروهی و t گروه‌های مستقل و تحلیل واریانس یک‌راهه) استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که در حوزه‌ی دانش آشنایی با قواعد تیتر نویسی در مصاحبه‌ها، آشنایی با لید و تکنیک‌های لیدنویسی، آشنایی با شیوه‌های گزارش‌نویسی، در حوزه‌ی مهارت سرعت عمل در انتقال اخبار، توانایی انتخاب و تدوین تیتر مناسب، توانایی برقراری ارتباط با افراد ذی‌نفوذ در سازمان‌ها و مراکز مهم و مؤثر در عرصه‌ی خبری و در حوزه‌ی نگرش قدرت تشخیص و تحلیل مباحث روز، قدرت تحلیل جنگ روانی و روش‌های مقابله با جنگ روانی، توانایی ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی خبرهای برتر روز در اولویت نیازهای آموزشی قرار دارند.

در آخر گزارش پیشنهادایی مبتنی بر یافته‌های حاصل از تحقیق ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: نیازسنجی، نیازسنجی آموزشی، خبرنگاران، خبرگزاری‌ها، o*net

[۱]- استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسؤول) kouroshfathi@hotmail.com

[۲]- استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی drkhorasanitr@gmail.com

[۳]- کارشناس ارشد آموزش و بهسازی منابع انسانی h.karevan@gmail.com

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

مقدمه

ایجاد سازمان‌های امروزی و مدیریت اثربخش آن‌ها با استفاده از تئوری سازمان و علم مدیریت شاید بزرگ‌ترین پیشرفت انسان در قرن حاضر باشد؛ به‌همین لحاظ اهمیت پیشرفت مدیریت و شکل‌گیری دانش مربوطه را هم‌تراز پیشرفت‌های شگفت‌انگیز فنی و تکنولوژیکی دانسته‌اند، زیرا پیشرفت‌های فنی بشر خود ناشی از توان او در تشکیل سازمانهای اجتماعی و کار سازمان یافته است (قربان شیرودی به نقل از پرداختچی، ۱۳۹۰: ٤).

«در جهان تجارت امروز، افراد وجه تمایز اساسی و بعضاً تنها تفاوت بین شکست و موفقیت سازمانی می‌باشند و آموزش نخستین راه برای توسعه‌ی نیروی انسانی در سازمان است» (مک کللند[1]، ۲۰۰۲: ۷).

«آموزش[2] ابزار مهمی است که می‌تواند به سیاست‌گذاران، مقامات دولت و کارکنان پروژه‌های توسعه در عینیت بخشیدن به اهداف برنامه‌ها و طرح‌های خود کمک کند» (ونتلینگ[3]، ۱۳۷۵: ۱۵).

طراحی و تهیه‌ی یک برنامه آموزشی، فعالیت عمده‌ای است که معمولاً در مقایسه با ارائه‌ی برنامه، وقت و توان بیش‌تری صرف آن می‌شود و اگر مرحله‌ی برنامه‌ریزی دست کم گرفته شود، موفقیت آموزش ممکن است به شدّت در معرض خطر قرار گیرد (ونتلینگ، ۱۳۷۵: ١٦).

با توجه به اهمیت محتوای برنامه‌ی درسی، فرآیند تصمیم‌گیری در مورد این‌که چه محتوایی در برنامه منظور شود نیز اهمیت می‌یابد. «محتوا باید با نیازمندی یا مشکل عمده‌ای که شناسایی شده، ارتباط داشته باشد» (ونتلینگ، ۱۳۷۵: ۳۵).

«بررسی و شناخت نیازهای آموزشی، پیش‌نیاز یک سیستم آموزشی موفق بوده و در واقع نخستین عامل ایجاد و تضمین اثربخشی برنامه‌های آموزشی و بهسازی نیروهای ماهر و متخصص» (جهانبخش و ستایش، ۱۳۸۹: ۹٦۳).

اگر نیازسنجی آموزشی به‌درستی انجام پذیرد می‌تواند زمینه ساز اجرای مؤثر دیگر مراحل فرآیند آموزش شامل برنامه‌ریزی، اجرا، و ارزیابی و در نتیجه اثربخشی فرآیند آموزشی باشد و در نهایت انجام موفقیت آمیز برنامه‌های آموزشی، ضمن این‌که در سطح فردی باعث ارزشمندی شاغل می شود، در سطح سازمانی باعث بهبود و توسعه‌ی سازمانی و در سطح ملی و فرا ملی به افزایش بهره‌وری و رشد و توسعه منجر خواهد شد و سازمان‌ها با اجرای مؤثر فرآیند آموزشی می‌توانند با

[1]- McClelland
[2]- Training
[3]- Wentling, Tim L.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

اتّکا به نیروی انسانی آموزش دیده خود به‌عنوان مزیت رقابتی، با شرایط متغیّر جهانی روبه‌رو شوند.

بیان مسأله

مطبوعات به‌طور عام و خبرگزاری‌ها به‌طور ویژه، به‌دلیل نقش حساسی که در شکل‌گیری افکار عمومی و جهت دادن به آن‌ها بر عهده دارند می‌توانند تضمین کننده‌ی سلامت و سعادت جامعه از حیث ارائه‌ی الگوهای رفتاری در جنبه‌های گوناگون محسوب شوند و به‌دلیل این اهمیت است که آموزش خبرنگاران برای تهیه‌ی اخبار، لازم و ضروری است و این امر جز با کسب دانش، مهارت و نگرش‌های لازم حاصل نمی‌شود (اسدی طاری، ۱۳۷٤: ۷).

از سوی دیگر «اثربخش بودن فرآیند آموزشی کارکنان و به تبع آن خبرنگاران خبرگزاری‌ها، در گرو طراحی سیستم آموزشی است که مرحله‌ی نیازسنجی آموزشی آن با مطالعه و دقت انجام گیرد» (جزنی، ۱۳۸٦: ٤٤).

«مقصد نیازسنجی آموزشی دستیابی به اطلاعاتی درباره‌ی وظایف اصلی و عملی لازم برای ایفای نقش شغلی، دانش، مهارت و نگرش‌های ضروری برای انجام آن وظایف است» (خراسانی و عیدی، ۱۳۸۹: ۱۵۲) بنابراین اطلاعات حاصل از نیازسنجی می‌تواند به عنوان یک گام اساسی برای تدوین توسعه و برنامه‌های آموزشی برای تقویت و به روز کردن دانش و مهارت خبرنگاران مورد استفاده قرار گیرد (جهانبخش و ستایش، ۱۳۸۹: ۹٦۳).

«یک عضو تحصیل کرده‌ی مطبوعاتی برای رشد و ارتقای یک رسانه در یک کشور در حال توسعه می‌تواند نقش مهمی ایفا کند و این مسأله‌ای است که برای تمامی کشورها صدق می‌کند» (محسنیان راد و همکاران به نقل از سامرلند[1]، ۱۳۷۳: ١٤). از آن‌جا که طبق تحقیقات انجام گرفته در سال‌های گذشته اکثر خبرنگاران و روزنامه‌نگاران عرصه مطبوعات فاقد تحصیلات آکادمیک و مرتبط با رسانه هستند و چنان‌چه آمار بیان کننده‌ی حضور ۱۰٤۳ نفر (۸/٦۹ درصد) افراد تحصیل‌کرده علوم ارتباطات در میان ۱۱۹۹۹ نفر شاغل و فعال عرصه‌ی مطبوعات و خبرگزاری‌ها در سال ۱۳۸۵در ایران بوده است، مسلم است مطبوعات ایران همانند هر کشور در حال توسعه‌ی دیگری نیاز به حضور افراد تحصیل کرده در این رشته و برگزاری دوره‌های آموزشی برای خبرنگاران و فعالان عرصه‌ی رسانه برای رفع نیازهای آنان دارد.

[1] - Sommerland

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

نتایج تحقیق «وضعیت نیروی متخصص مطبوعات و آموزش خبرنگاران در ایران» نشان می‌دهد که «آموزش یکی از مشکلات اساسی مطبوعات کشور است. مطبوعات ما، هم به لحاظ «نیروی انسانی متخصص» فقیرند و هم به لحاظ متون آموزشی. با توجه به نقش و کارکرد مطبوعات در جهان امروز و به‌خصوص انتظاری که از مطبوعات ایران به عنوان یکی از مهم‌ترین رکن‌های جامعه‌ی مدنی می‌رود، باید آموزش خبرنگاری را جدی گرفت و با سرمایه‌گذاری‌های لازم و مناسب شرایط لازم را برای رشد و ارتقای دانش روزنامه‌نگاری در کشور فراهم ساخت. در این مسیر برگزاری دوره‌های آموزشی متناسب با نیازهای آموزشی باید به عنوان یکی از محورهای اصلی کار مورد توجه قرار گیرد (محسنیان راد و همکارن، ۱۳۷۷: ۳).

علی‌رغم نقش مشخص و مهم خبرگزاری‌های ملی به مثابه‌ی کارگزارانی مهم، اطلاعات محدودی در زمینه‌ی نیازهای آموزشی آنان گردآوری شده است. بنابراین اطلاعات حاصل از این پژوهش می‌تواند به‌عنوان یک گام اساسی برای توسعه‌ی برنامه‌های آموزشی، شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای آموزشی و به روز کردن دانش، مهارت و نگرش خبرنگاران شاغل در خبرگزاری‌ها مورد استفاده قرار گیرد. لذا در این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی نیازها در سطوح مختلف می‌تواند به افزایش و بهبود سطح کیفیت آموزش خبرنگاران و در نتیجه کارایی و اثربخشی هرچه سریع‌تر سیستم اطلاع‌رسانی جامعه انجامد و بسیاری از مسائل و مشکلات پیش‌روی آن‌ها را از میان بردارد.

چارچوب نظری

اکثر کارشناسان معتقدند که یادگیری انسانی، آموزش و بهبود عملکرد طرح‌های مربوط به آن باید با نیازسنجی آموزشی آغاز شود (گوپتا[1]، ۲۰۰۷: ۱۳).

امروزه گرایش به نیازسنجی و فعالیت‌های مربوط به تحلیل و تعیین نیازهای آموزشی جایگاه والای علمی و قانونی در همه‌ی سازمان‌ها به‌دست آورده است؛ چنان‌که بر اساس پیمایش «فدراسیون بین‌المللی سازمان‌های آموزشی توسعه»[2] نیازسنجی یکی از ده موضوع اساسی ۳۵ کشور بوده است. همین‌طور پیمایش دیگری که توسط «انجمن آموزش و توسعه»[3] انجام گرفته

[1] - Gupta
[2] - INTERNATIONAL FEDERATION OF TRAINING &DEVELOPMENT ORGANISATIONS (IFTDO)
[3] - Community learning and development

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

نشان می‌دهد که گرایش به نیازسنجی آموزشی از برنامه‌های اساسی سازمان‌ها است (رمضانی، ۱۳۸۹: ۱٦).

نیازسنجی آموزشی دستیابی به اطلاعاتی درباره‌ی وظایف اصلی و عملی لازم برای ایفای نقش شغلی، دانش، مهارت و نگرش‌های ضروری برای انجام آن وظایف است. از این‌رو می‌توان گفت نیازسنجی عملاً یک ابزار گردآوری اطلاعات است که چنان‌چه به درستی اعمال شود ما را از یک موضع انفعالی و ابهام آمیز در فعالیت‌های آموزشی خارج می‌کند (خراسانی و عیدی، ۱۳۸۹: ۱٦۷).

نیازسنجی آموزشی فرآیند جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی نیازهای سازمانی مشخص شده‌ای است که می‌توان آن‌ها را از طریق آموزش برطرف کرد. نیاز نیز می‌تواند به‌معنای تمایل برای بهبود عملکرد فعلی و یا اصلاح نقص‌ها و رفع کمبودها معنا کرد (باربازت، ۲۰۰٦: ۵).

در فرایند شناسایی نیازهای آموزشی عوامل مهمی دخالت دارند که مهم‌ترین آن‌ها را می‌توان در جدول زیر نشان داد:

جدول شماره‌ی یک- عوامل دخیل در شناسایی نیازهای آموزشی (سلطانی، ۱۳۸٦ :۱۰۱)

ردیف	عوامل ذی مدخل	نوع اطلاعات مورد نیاز برای تشخیص نیازهای آموزشی	چگونگی تهیه اطلاعات
۱	کارکنان و فراگیران	میزان موفقیت آنان در دوره‌های آموزشی و انتظارات آن‌ها	بررسی، مصاحبه، پرسش‌نامه
۲	مدیران واحدهای اجرایی	آمار شرکت‌کنندگان در دوره‌ها، تعیین استادکارانی که می‌توانند در کنار کار، آموزش بدهند، امکانات، تجهیزات	مکاتبه، مراجعه و مصاحبه
۳	برنامه ریزان آموزشی	شیوه‌های برآورد نیاز آموزشی	مذاکره، مصاحبه
٤	کارشناسان فنی	تعیین حدّ استاندارد تخصصی از نظر تئوری و عملی	پرسش‌نامه، مصاحبه
۵	مربیان و استادکاران	درباره‌ی سطح آموزش و کارآموزی مورد نیاز فراگیران و وسایل کمک آموزشی	مصاحبه، پرسش‌نامه، گردهمایی
٦	سیاستگذاران سازمان	جنبه های کمّی و کیفی توسعه‌ی آموزشی	تماس مستقیم، رجوع به سیاست‌های ابراز شده‌ی سازمان
۷	منابع آماری	اطلاعات آماری درباره‌ی روند اقتصادی و تولیدی سازمان	بررسی‌های آماری
۸	پژوهشگران	بازده عمومی آموزش‌ها، ارزیابی‌های آموزشی و نیازهای آموزشی بر اساس روال گذشته آموزشی	مصاحبه، استفاده از روش‌های تحلیل برای جمع‌آوری اطلاعات
۹	صاحبان مشاغل و کارفرمایان	کیفیت آموزش حرفه‌ای، بهترین کارگر کارآزموده کیست؟ مهارت‌های مورد نیاز گسترش صنایع کدامند؟	بررسی، مصاحبه

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

در ارتباط با موضوع نیازسنجی مطالعات بسیاری در حوزه‌ی آموزش و بهسازی منابع انسانی در سطح کشور و خارج از کشور انجام شده؛ اما مطالعات محدودی در داخل و خارج از کشور درباره‌ی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها انجام گرفته است:

مهدی محسنیان‌راد و همکارانش در تحقیقی با عنوان «روزنامه‌نگاران و آموزش روزنامه‌نگاری» در سال ۱۳۷۳ که نتایج آن در کتابی با همین عنوان منتشر شده است به بررسی روند تاریخی آموزش روزنامه‌نگاری، بررسی نظریه‌های مختلف درباره‌ی آموزش روزنامه‌نگاری، نگرش روزنامه‌نگاران به آموزش روزنامه‌نگاری و بررسی نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران پرداخته است.

بر اساس نتایج این تحقیق نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران عبارت است از: روش تدوین خبر (شناخت عناصر و ارزش‌های خبر، سبک‌های خبرنویسی، تیترنویسی و...)، شیوه‌ی نگارش فارسی در روزنامه‌نگاری، روش‌های مصاحبه‌ی خبری، روش گزارش‌نویسی، مقاله‌نویسی، گزاش تحقیقی، نگارش نقدهای سیاسی– اجتماعی، جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی، شناخت تئوری‌های علوم ارتباطات، تاریخ مطبوعات ایران، عکاسی خبری، زبان خارجی، تاریخ معاصر جهان، جامعه شناسی، کامپیوتر، شیوه‌های تندنویسی.

همچنین براساس نظرهای افراد شرکت کننده در این تحقیق برگزاری دوره‌های آموزشی بازتاب بسیار خوبی در کار روزنامه‌نگاری داشته و بسیاری از نقاط ضعف و کمبودها را کاسته است (محسنیان راد و همکاران، ۱۳۷۳: ۵۷).

در سال ۲۰۱۰ پژوهشی با عنوان بررسی نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران کشورهای جنوب مدیترانه انجام شده است که در آن نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران رسانه‌های کشورهای جنوب دریای مدیترانه در چارچوب برنامه‌ی بین المللی یونسکو برای توسعه‌ی ارتباطات (IPDC) مورد بررسی قرار گرفته است.

در این تحقیق پرسش‌نامه‌های دریافت شده از رسانه‌های خبری هفت کشور (الجزایر، مصر، اردن، مراکش، فلسطین اشغالی، سوریه و تونس) مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

نتایج به‌دست آمده از بررسی رسانه‌های خبری کشورهای الجزایر، مراکش و تونس بیان‌کننده‌ی این است که: بیش از نیمی از روزنامه‌نگاران شاغل در رسانه‌های خبری را زنان تشکیل می‌دهند، مدرک تحصیلی بیش تر روزنامه نگاران (۹۰ درصد) مدرک لیسانس مرتبط با روزنامه‌نگاری یا علم ارتباطات نیست. در کشور مراکش آموزش‌های متناوب روزنامه‌نگاری از سوی مراکز آموزشی و یا سازمان‌های خبری ارائه نمی‌شود، بیش‌تر رسانه‌های خبری (۷۰درصد) دارای مرکز آموزش هستند؛

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

اما بسیاری از روزنامه‌نگاران (۷۸درصد) هیچ‌گونه آموزش حرفه‌ای از مراکز آموزشی خود دریافت نکرده‌اند. ۷۷ درصد از روزنامه نگاران تمایل به گذراندن دوره‌های آموزشی زبان انگلیسی دارند، بیش از ٤٠ درصد روزنامه‌نگاران فاقد تفکر انتقادی و دانش تاریخی به‌عنوان یکی از صلاحیت‌های لازم برای روزنامه‌نگاری هستند، ۷۵ درصد از روزنامه‌نگاران فرا گرفتن دانش مربوط به محیط زیست و ابزارهای فنی را مهم دانسته‌اند؛ اما تنها ٦٠ درصد آن‌ها مدیریت زمان را به‌عنوان یک مهارت لازم برای روزنامه‌نگاری مهم دانسته‌اند (یونسکو[1]، ۲۰۱۱).

در شبکه‌ی اطلاعات مشاغل o*net وظایف، دانش‌ها، مهارت‌ها و ابزارهای مورد استفاده خبرنگاران مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. بر اساس تعریف پایگاه اطلاعاتی o*net خبرنگار فردی است که «از طریق مصاحبه، تحقیق و یا مشاهده، حقایق مربوط به رویدادهای مهم و قابل توجه برای مردم را پس از گردآوری و تحلیل، در روزنامه، نشریات خبری، رادیو و تلویزیون چاپ و منتشر می‌کند» (اُنِت آنلاین[2]، ۲۰۱۳).

آشنایی با زبان انگلیسی، آشنایی با علوم ارتباطات و رسانه‌ها، آشنایی با ارائه‌ی خدمات به اشخاص و مشتریان، آشنایی با اصول مدیریت و کسب و کار به ترتیب اهمیت در حیطه‌ی دانش و مهارت گوش دادن فعال،گفت و گو با دیگران، برقراری ارتباط از طریق نوشته، درک مفاهیم نوشته‌ها و تفکر انتقادی به ترتیب اهمیت در حیطه‌ی مهارت از جمله شایستگی‌هایی است که در شبکه‌ی اطلاعات مشاغل o*net در تشریح وظایف خبرنگاران آمده است (اُنِت آنلاین، ۲۰۱۳).

سؤالات پژوهش

پژوهش حاضر در پی پاسخ به سؤالات زیر است:

۱- نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران کدامند؟

۲- نیاز آموزشی خبرنگاران در حوزه‌ی دانش، مهارت و نگرش چیست؟

۳- چه نیازهای آموزشی برای اجرای برنامه‌های آموزشی در اولویت اول قرار دارند؟

٤- میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف در زمینه‌ی نیازهای آموزشی چه تفاوت‌هایی وجود دارد؟

[1] - unesco
[2] - onetonline

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

۵- میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران بر اساس متغیّرهای تعدیل‌کننده (مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، سابقه‌ی خدمت) تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

این تحقیق به لحاظ نوع روش پژوهشی «کاربردی» است. زیرا پژوهشگر خواهد کوشید تا با بررسی دیدگاه‌های کارکنان و نیز پس از مطالعه‌ی اسناد و مدارک، نیازهای آموزشی آنان را معین کند و در اختیار تصمیم‌گیرندگان و مدیران قرار دهد. تحقیقات کاربردی تحقیقاتی هستند که نظریه‌ها، قانونمندی‌ها، اصول و فنونی که تحقیقات پایه تدوین می‌شوند را برای حل مسائل اجرایی و واقعی به‌کار می‌گیرد (خاکی، ۱۳۷۸: ۲۰۲).

هم‌چنین با توجه به این‌که هدف از پژوهش حاضر توصیف شرایط و ویژگی‌های یک پدیده است و به‌بررسی نیازهای آموزشی می‌پردازد از جمله روش‌های توصیفی- پیمایشی است. پژوهش‌های توصیفی می‌توانند صرفاً برای شناخت بیش‌تر شرایط موجود در زمینه‌های خاص و یا یاری دادن به فرایند تصمیم‌گیری در آن خصوص انجام شود و هدف روش‌های پیمایشی در واقع نگرش‌سنجی افراد در مورد موضوع مورد بحث است (بازرگان، سرمد، حجازی، ۱۳۷۸).

جامعه‌ی آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

در این تحقیق جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی خبرنگاران شاغل در پنج خبرگزاری برتر (خبرگزاری مهر، خبرگزاری فارس، خبرگزاری ایسنا، خبرگزاری ایرنا، خبرگزاری ایکنا) است که تعداد کل جامعه ۲۲۰۰ نفر می‌باشد.

برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که بر اساس نتایج به‌دست آمده ۳۳۰ نفر نمونه‌ی ما را در این تحقیق تشکیل می‌دهند.

$$n=\frac{\frac{z^2pq}{d^2}}{1+\frac{1}{N}\left(\frac{z^2pq}{d^2}-1\right)}$$

d = مقدار اشتباه مجاز

Z = سطح اطمینان مورد نظر که برابر است با ۱,۹۶

p = نسبتی از جمعیت فاقد صفت معین

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

q=1-p؛ چنان‌چه مقدار q در دسترس نباشد، می‌توان آن را مساوی ۰/۵ اختیار کرد که در این حالت مقدار واریانس به حداکثر خود یعنی ۰/۲۵ می رسد (بازرگان و همکاران، ۱۳۷۹: ۱۸۷).
با توجه به فرمول بالا

$$n=\frac{\frac{(1.96)^2(0/5)(0/5)}{(0/05)^2}}{1+\frac{1}{2200}\left(\frac{(1.96)^2(0/5)(0/5)}{(0/05)^2}-1\right)}=\frac{384.16}{1.17416363}=327.17756$$

روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش تصادفی ساده است که بر اساس حجم نمونه تحقیق، حجم نمونه در هر یک از طبقه‌ها برابر است با: $n_h=\frac{n}{h}$

که در این رابطه n_h تعداد افراد نمونه در طبقه‌ی h ام
n برابر با تعداد حجم نمونه که برابر است با ۳۲۷
h برابر است با تعداد طبقه‌های نمونه‌گیری که در این تحقیق برابر است با ۵.
نمونه‌های ما در این تحقیق و برای هر طبقه برابر است با: $n_h=\frac{327}{5}=65.5$

بنابراین تعداد نمونه برای هر خبرگزاری (ایرنا، ایسنا، ایکنا، فارس، مهر) ٦٦ نفر و تعداد کل نمونه‌ی ما در این تحقیق برابر با ۳۳۰ نفر است.

روش و ابزار جمع آوری اطلاعات

در این پژوهش روش و ابزارهایی که برای جمع‌آوری اطلاعات به کار برده شده‌اند، عبارت‌اند از:

- روش کتابخانه‌ای: به منظور تبیین ابعاد مسأله از دیدگاه نظری، مطالب با استفاده از کتاب‌های علمی و تخصصی، مقاله‌های علمی و پژوهشی فارسی و لاتین، پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری، اسناد و مدارک دست اول، فیش برداری و تحقیقات دیگران در این زمینه و سایت‌های آکادمیک، اینترنت، پایگاه اطلاعات مشاغل O*NET و تحقیقات انجام شده در ارتباط با موضوع تحقیق استفاده شده است.
- روش میدانی: برای به دست آوردن اطلاعات مورد نیاز به منظور مطالعه‌ی نظرها و ادراکات افراد و گروه‌های موجود در موقعیت تحقیق حاضر، از پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته استفاده شده است.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

تعداد سؤالات پرسش‌نامه تحقیق ۵۰ سوال است که سؤالات شماره‌ی ۱ تا ۱۶ مربوط به حیطه‌ی دانش‌های مورد نیاز و شامل مؤلفه‌های مبانی خبرنگاری، اصول خبرنگاری، گزارش نویسی، تهیه و تنظیم مصاحبه، ویراستاری و مدیریت خبر است. سؤالات شماره‌ی ۱۷ تا ۳۷ مربوط به حیطه‌ی مهارت‌های مورد نیاز خبرنگاران و شامل مؤلفه‌های تهیه و تنظیم خبر، ملاحظات خبرنویسی، ویراستاری و مدیریت خبر، ارتباط مؤثر، گزارش نویسی، مصاحبه و مهارت‌های عمومی است. سؤالات شماره ۳۸ الی ۵۰ مربوط به حیطه‌ی نگرش‌های مورد نیاز خبرنگاران و شامل مؤلفه‌های اصول اخلاقی خبرنگاری و هم‌چنین قضاوت و ارزش‌گذاری خبری است.

روایی پرسش‌نامه

روایی پرسش‌نامه نیازسنجی آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران از سوی استادان دانشگاه شهید بهشتی مورد تأیید قرار گرفت.

پایایی پرسش‌نامه

برای به‌دست آوردن میزان پایایی پرسش‌نامه ۵۰ سؤالی نیازسنجی آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که پایایی به دست آمده برابر با ۰/۹۶۷ است.

یافته‌های پژوهش

الف) بر اساس یافته‌های پژوهش مشخصات عمومی نمونه به شرح زیر است:

- میان افراد نمونه‌ی تحقیق ۵۲ درصد(۱۷۲ نفر) مرد و ٤۸ درصد(۱۵۸ نفر) زن هستند.
- میان افراد نمونه‌ی تحقیق ۲ درصد(۸ نفر) دارای تحصیلات دیپلم، ۹ درصد(۳۰ نفر) دارای تحصیلات کاردانی، ٦۸ درصد(۲۲٤ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی و ۲۱ درصد(٦۸ نفر) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر هستند.
- میان افراد نمونه‌ی تحقیق ۱٦ درصد(۵۳ نفر) در رشته‌ی روزنامه‌نگاری، ۱۹درصد(٦٤ نفر) در رشته‌ی علوم ارتباطات و ٦۵ درصد(۲۱۳) در دیگر رشته‌های تحصیلی تحصیل کرده‌اند.
- میان افراد نمونه تحقیق ٤۲ درصد(۱۳۹ نفر) دارای سنوات خدمت کمتر از ۵ سال، ٤۰ درصد (۱۳۳ نفر) دارای سنوات خدمت ۵ تا ۱۰ سال، ۱٦ درصد(۵۲ نفر) دارای سنوات خدمت ۱۱ تا ۱۵ سال و ۲ درصد(٦ نفر) دارای بیش از ۱٦ سال سنوات خدمت هستند.

ب) تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها

۱) نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری های داخلی ایران کدامند؟

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

برای پاسخ‌گویی به سؤال اول پژوهش مبنی بر شناسایی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول زیر آمده است:

جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

مؤلفه‌ها	شماره‌ی گویه	گویه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	Test value = 3		
							مقدار t	درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
مبانی خبرنگاری	۱	قوانین و مقررات مطبوعات (o*net)	۳۳۰	۳/٤۳٤	۰/۹۱۷	۰/۰۵۰	۸/٦۰۲*	۳۲۹	۰/۰۰
	۲	سیاست‌های ترویج امنیت ملی (o*net)	۳۳۰	۳/۳۳۵	۰/۸۷۱	۰/۰٤۸	٦/۹۹٦*	۳۲۹	۰/۰۰
	۳	آزادی مطبوعات	۳۳۰	۳/۳۹۷	۰/۸۰۲	۰/۰٤٤	۸/۹۹۲*	۳۲۹	۰/۰۰
	٤	رویدادهای تاریخی (o*net)	۳۳۰	۳/۳۰٤	۰/۸۵۵	۰/۰٤۷	٦/٤٦۱*	۳۲۹	۰/۰۰
	۵	مکتب‌های فلسفی (o*net)	۳۳۰	۲/۸۰٤	۰/۷۷۱	۰/۰٤۲	-٤/٦۱۵*	۳۲۹	۰/۰۰
اصول خبرنگاری	٦	ارزش‌های هفتگانه خبری	۳۳۰	۳/۵۱۲	۰/۹۷۹	۰/۰۵٤	۹/۵۰۲*	۳۲۹	۰/۰۰
	۷	آشنایی با غول‌های خبری	۳۳۰	۳/۰۳۲	۰/۸۹۹	۰/۰۵۰	۰/٦۵۳	۳۲۹	۰/۵۱٤
	۸	برنامه‌های کاربردی خبرنویسی (o*net)	۳۳۰	۳/۳٦٤	۰/۹۹۸	۰/۰۵۵	٦/٦۱۸*	۳۲۹	۰/۰۰
	۹	گزینش‌گری خبری	۳۳۰	۳/۳۲۸	۰/۹۸۹	۰/۰۵٤	٦/۰۳۱*	۳۲۹	۰/۰۰
	۱۰	لیدنویسی	۳۳۰	۳/٦۳۵	۰/۹٤۰	۰/۰۵۲	۱۲/۲۸۳*	۳۲۹	۰/۰۰
	۱۱	تیترنویسی	۳۳۰	۳/٦۵۱	۰/۹۷۰	۰/۰۵۳	۱۲/۱۸*	۳۲۹	۰/۰۰
	۱۲	نقل قول خبری	۳۳۰	۳/٤۳۳	۰/۹۲۰	۰/۰۵۱	۸/۵٤۹*	۳۲۹	۰/۰۰
	۱۳	سبک‌های خبرنویسی	۳۳۰	۳/٤٦٦	۰/۹٤۸	۰/۰۵۲	۸/۹۲۳*	۳۲۹	۰/۰۰
گزارش نویسی	۱٤	انواع گزارش نویسی	۳۳۰	۰/٦۷۰	۰/۸۸۳	۰/۰٤۹	۱۳/۷۷۷*	۳۲۹	۰/۰۰

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

ادامه‌ی جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

مؤلفه‌ها	شماره‌ی گویه	گویه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	Test value = 3		
							مقدار t	درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
تهیه و تنظیم مصاحبه	۱۵	اصول و انواع مصاحبه	۳۳۰	۳/۵۸۷	۰/۹۱۲	۰/۰۵۰	۱۱/۶۸۶*	۳۲۹	۰/۰۰
ویراستاری و مدیریت خبر	۱۶	ویراستاری	۳۳۰	۳/۵۶۸	۰/۹۲۴	۰/۰۵۱	۱۱/۱۶۳*	۳۲۹	۰/۰۰
تهیه و تنظیم خبر	۱۷	بهره‌گیری از منابع خبری	۳۳۰	۳/۴۶۱	۰/۹۵۰	۰/۰۵۲	۸/۸۰۸*	۳۲۹	۰/۰۰
	۱۸	تیترنویسی و قواعد آن	۳۳۰	۳/۶۹۴	۰/۹۲۵	۰/۰۵۱	۱۳/۶۲۹*	۳۲۹	۰/۰۰
	۱۹	سوتیتر و میان تیتر	۳۳۰	۳/۴۱۶	۰/۹۱۲	۰/۰۵۰	۸/۲۸۸*	۳۲۹	۰/۰۰
	۲۰	تنظیم اخبار جلسات رسمی	۳۳۰	۳/۳۰۸	۰/۹۰۰	۰/۰۵۰	۶/۲۱۷*	۳۲۹	۰/۰۰
ملاحظات خبرنویسی	۲۱	تایپ و تحریر رایانه‌ای	۳۳۰	۳/۳۳۴	۰/۹۴۹	۰/۰۵۲	۶/۴۰۲*	۳۲۹	۰/۰۰
	۲۲	نگارش اعداد و واژه‌های مرکب	۳۳۰	۳/۰۱۶	۰/۹۸۷	۰/۰۵۴	۰/۲۹۷	۳۲۹	۰/۷۶۶
ویراستاری و مدیریت خبر	۲۳	تصحیح اخبار	۳۳۰	۳/۳۶۳	۰/۸۲۰	۰/۰۴۵	۸/۰۲۹*	۳۲۹	۰/۰۰
	۲۴	تهیه عکس خبری	۳۳۰	۳/۳۲۰	۰/۸۵۲	۰/۰۴۷	۶/۸۲۵*	۳۲۹	۰/۰۰
	۲۵	لینک دادن به اخبار	۳۳۰	۲/۸۴۶	۰/۸۴۴	۰/۰۴۶	-۳/۳۱۵*	۳۲۹	۰/۰۰۱
	۲۶	پیگیری انعکاس اخبار	۳۳۰	۳/۱۳۴	۰/۹۴۱	۰/۰۵۲	۲/۵۹۳*	۳۲۹	۰/۰۱
	۲۷	به‌کارگیری ابزارهای چندرسانه‌ای	۳۳۰	۳/۰۳۵	۰/۸۳۱	۰/۰۴۶	۰/۷۷۲	۳۲۹	۰/۴۴
ارتباط مؤثر	۲۸	ارتباط با افراد ذی‌نفوذ در سازمان‌ها	۳۳۰	۳/۴۶۱	۰/۹۳۸	۰/۰۵۲	۱۲/۴۱۷*	۳۲۹	۰/۰۰
	۲۹	ارسال و دریافت اخبار	۳۳۰	۳/۴۱۶	۰/۹۵۵	۰/۰۵۳	۷/۹۲*	۳۲۹	۰/۰۰

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

ادامه‌ی جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

مؤلفه‌ها	شماره‌ی گویه	گویه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	Test value = 3		
							مقدار t	درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
گزارش نویسی	۳۰	انتقال مفاهیم از طریق نوشته (o*net)	۳۳۰	۳/٤٦۱	۱/۰۱۲	۰/۰٥٦	٭۸/۲۷٥	۳۲۹	۰/۰۰
مصاحبه	۳۱	نگارش زبان گفتاری	۳۳۰	۳/٤٤٤	۰/۸۷۲	۰/۰٤۸	٭ ۹/۲٥٦	۳۲۹	۰/۰۰
	۳۲	اولویت‌بندی سؤالات در مصاحبه‌ها	۳۳۰	۳/٤۷۳	۰/۸۷٥	۰/۰٤۸	٭ ۹/۸۲٦	۳۲۹	۰/۰۰
	۳۳	قدرت مکالمه با دیگران (o*net)	۳۳۰	۳/٥۳٤	۰/۹۲۱	۰/۰٥۱	٭ ۱۰/٥٤	۳۲۹	۰/۰۰
مهارت‌های عمومی	۳٤	سرعت عمل	۳۳۰	۳/۷۲۲	۰/۹٦٦	۰/۰٥۳	٭ ۱۳/٥۷۷	۳۲۹	۰/۰۰
	۳٥	قضاوت و تصمیم‌گیری (o*net)	۳۳۰	۳/٥٥۷	۰/۹۲۷	۰/۰٥۱	٭ ۱۰/۹۱٦	۳۲۹	۰/۰۰
	۳٦	مدیریت زمان (o*net)	۳۳۰	۳/٥۸۷	۰/۸۷۸	۰/۰٤۸	٭ ۱۲/۱٥٥	۳۲۹	۰/۰۰
	۳۷	استدلال منطقی (o*net)	۳۳۰	۳/٤۹۸	۰/۸۷۳	۰/۰٤۸	٭ ۱۰/۳٦۲	۳۲۹	۰/۰۰
اصول اخلاقی و حرفه‌ای خبرنگاری	۳۸	اصول بین المللی اخلاق حرفه‌ای	۳۳۰	۳/٤٥۷	۰/۹٥٥	۰/۰٥۳	٭ ۸/٦۸۱	۳۲۹	۰/۰۰
	۳۹	نقش خبرگزاری‌ها در افکار عمومی	۳۳۰	۳/۳۲۱	۰/۹۲٦	۰/۰٥۱	٭ ٦/۲۹۸	۳۲۹	۰/۰۰
	٤۰	رسالت خبرنگاری	۳۳۰	۳/٤۸۱	۰/۹٥۹	۰/۰٥۳	٭ ۹/۱۱۷	۳۲۹	۰/۰۰
	٤۱	روحیه‌ی انتقادپذیری	۳۳۰	۳/٤۷٦	۰/۸۹۳	۰/۰٤۹	٭ ۹/٦۸۷	۳۲۹	۰/۰۰
	٤۲	بازتاب‌های مثبت و منفی خبری	۳۳۰	۳/۰۱٦	۰/۹۳۹	۰/۰٥۲	۰/۳۱	۳۲۹	۰/۷٥۷
	٤۳	نگاه فرایندی به سوژه‌ها	۳۳۰	۳/۲۸۰	۰/۹٤٦	۰/۰٥۲	٭ ٥/۳۸٤	۳۲۹	۰/۰۰
	٤٤	روحیه‌ی کار گروهی	۳۳۰	۳/۲۳۱	۱/۰۲۳	۰/۰٥٦	٭٤/۱۰۹	۳۲۹	۰/۰۰
	٤٥	سیاست‌های فرهنگی	۳۳۰	۲/۹۹۸	۰/۸٤۹	۰/۰٤۷	-۰/۰٤	۳۲۹	۰/۹٦۸
	٤٦	جایگاه و اعتبار خبرگزاری‌ها	۳۳۰	۳/۱۰۱	۰/۹۹۰	۰/۰٥٤	۱/۸٥۱	۳۲۹	۰/۰٦٥

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

ادامه‌ی جدول شماره‌ی دو- نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مربوط به گویه‌ها

مؤلفه‌ها	شماره‌ی گویه	گویه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف از میانگین	Test value = 3		
							مقدار t	درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
قضاوت و ارزش‌گذاری خبری	٤٧	تحلیل مباحث روز	۳۳۰	۳/۵۸۸	۰/۹۱۵	۰/۰۵۰	۱۱/٦٦٦*	۳۲۹	۰/۰۰
	٤٨	اعتبار منابع خبری	۳۳۰	۳/٤٤٤	۰/۹۲٤	۰/۰۵۱	۸/۷٤۲*	۳۲۹	۰/۰۰
	٤٩	ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی خبر	۳۳۰	۳/۵۵۲	۰/۸۵٤	۰/۰٤۷	۱۱/۱۱*	۳۲۹	۰/۰۰
	۵۰	تحلیل جنگ روانی	۳۳۰	۳/٦۲۷	۱/۵۲٤	۰/۰۸٤	۷/٤٦۳*	۳۲۹	۰/۰۰

همان‌طور که در جدول شماره‌ی دو مشاهده می‌شود، سؤال (۱) با مقدار ۸,٦۰۲ =t، سؤال (۲) با مقدار ٦/۹۹٦ =t، سؤال (۳) با مقدار ۸/۹۹۲=t، سؤال (٤) با مقدار ٦/٤٦۱ =t، سؤال (٦) با مقدار ۹/۵۰۲=t، سؤال (۸) با مقدار ٦/٦۱۸=t، سؤال (۹) با مقدار ٦/۰۳۱=t، سؤال (۱۰) با مقدار ۱۲/۲۸۳=t، سؤال (۱۱) با مقدار ۱۲/۱۸۰=t، سؤال (۱۲) با مقدار ۸/۵٤۹=t، سؤال (۱۳) با مقدار ۸/۹۲۳=t، سؤال (۱٤) با مقدار ۱۳/۷۷۷=t، سؤال (۱۵) با مقدار ۱۱/٦۸٦=t، سؤال (۱٦) با مقدار ۱۱/۱٦۳ =t، سؤال (۱۷) با مقدار ۸/۸۰۸ =t ، سؤال (۱۸) با مقدار ۱۳/٦۲۹ =t، سؤال (۱۹) با مقدار ۸/۲۸۸ =t ، سؤال (۲۰) با مقدار ٦/۲۱۷ =t ، سؤال (۲۱) با مقدار ٦/٤۰۲ =t ، سؤال (۲۳) با مقدار ۸/۰۳۱=t، سؤال (۲٤) با مقدار ٦/۸۲۵ =t ، سؤال (۲٦) با مقدار ۲/۵۹۳ =t ، سؤال (۲۸) با مقدار ۱۲/٤۱۷ =t، سؤال (۲۹) با مقدار ۷/۹۲۰=t ، سؤال (۳۰) با مقدار ۸/۲۷۵=t ، سؤال (۳۱) با مقدار ۹/۲۵٦ =t ، سؤال (۳۲) با مقدار ۹/۸۲٦=t، سؤال (۳۳) با مقدار ۱۰/۵٤۰=t، سؤال (۳٤) با مقدار ۱۳/٦۰۰=t، سؤال (۳۵) با مقدار ۱۰/۹۲۸=t، سؤال (۳٦) با مقدار ۱۲/۱۷۲=t، سؤال (۳۷) با مقدار ۱۰/۳۷۲=t، سؤال (۳۸) با مقدار ۸/٦۸۷ =t، سؤال (۳۹) با مقدار ٦/۳۰۱ =t، سؤال (٤۰) با مقدار ۹/۱۲٤=t، سؤال (٤۱) با مقدار ۹/٦۸۷=t، سؤال (٤۳) با مقدار ۵/۳۸٤=t، سؤال (٤٤) با مقدار ٤/۱۰۹=t، سؤال (٤۷) با مقدار ۱۱/٦٦٦=t، سؤال (٤۸) با مقدار ۸/۷٤۲ =t، سؤال (٤۹) با مقدار ۱۱/۱۱۰ =t، سؤال (۵۰) با مقدار ۷/٤٦۳ =t، در سطح معناداری ۰/۰۵ > p معنادار و در جهت مثبت است؛ از این‌رو نیاز به آموزش در حدّ بالا ارزیابی می‌شود.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

هم‌چنین سؤال (۷) با مقدار ۰/٦٥٣ =t، سؤال (۲۲) با مقدار ۰/۲۹۷=t، سؤال (۲۷) با مقدار ۰/۷۷۲=t ، سؤال (٤۲) با مقدار ۰/۲۷۰=t، سؤال (٤٥) با مقدار ۰/۰۳۹-=t، سؤال (٤٦) با مقدار ۱/۸٥۱=t ، با توجه به این‌که تفاوت معناداری میان میانگین نظری(Test value=۳) و تجربی وجود ندارد. از این رو نیاز به آموزش در سطح متوسط ارزیابی می‌شود.

هم‌چنین با توجه به این‌که سؤال (٥) با مقدار ٤/٦١٥-=t، سؤال (۲٥) با مقدار۳/۳۱٤- =t در سطح معناداری ۰/۰٥ > p معنادار و در جهت منفی است از این رو نیاز به آموزش در حدّ پایین‌تر از میانگین ارزیابی می‌شود.

۲) نیاز آموزشی خبرنگاران در حوزه‌ی دانش، مهارت و نگرش چیست؟

طبق نتایج جدول شماره‌ی دو و سطح معناداری سؤالات و با توجه به سؤالات مربوط به حیطه دانش (سؤالات ۱ تا ۱٦) خبرنگاران خبرگزاری‌ها در گویه‌های آشنایی با قوانین و مقررات مطبوعات، سیاست‌های ترویج امنیت ملی، آزادی مطبوعات، رویدادهای تاریخی، ارزش‌های هفت‌گانه‌ی خبری، برنامه‌های کاربردی خبرنویسی، گزینش‌گری خبری، لیدنویسی، تیترنویسی، نقل قول خبری، سبک‌های خبرنویسی، انواع گزارش‌نویسی، اصول و انواع مصاحبه و آشنایی با ویراستاری، در حیطه‌ی مهارت (سؤالات ۱۷ تا ۳۷) در گویه‌های بهره‌گیری از منابع خبری، تیترنویسی و قواعد آن، سوتیتر و میان تیتر، تنظیم اخبار جلسات رسمی، تایپ و تحریر رایانه‌ای، تصحیح اخبار، تهیه‌ی عکس خبری، پیگیری انعکاس اخبار، ارتباط با افراد ذی‌نفوذ در سازمان‌ها، ارسال و دریافت اخبار، انتقال مفاهیم از طریق نوشته، نگارش زبان گفتاری، اولویت‌بندی سؤالات در مصاحبه‌ها، قدرت مکالمه با دیگران، سرعت عمل، قضاوت و تصمیم‌گیری، مدیریت زمان، استدلال منطقی، در حیطه‌ی نگرش (سؤالات ۳۸ تا٥۰) در گویه‌های اصول بین المللی اخلاق حرفه‌ای، نقش خبرگزاری‌ها در افکار عمومی، رسالت خبرنگاری، روحیه‌ی انتقادپذیری، نگاه فرآیندی به سوژه‌ها، روحیه‌ی کار گروهی، تحلیل مباحث روز، اعتبار منابع خبری، ارزش‌گذاری و اولویت بندی خبر، تحلیل جنگ روانی نیاز به آموزش دارند.

۳) چه نیازهای آموزشی برای اجرای برنامه‌های آموزشی در اولویت اول قرار دارند؟

با توجه به سطح معناداری گویه‌ها در آزمون t تک گروهی، از آزمون فریدمن برای اولویت بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران استفاده شد.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

جدول شماره‌ی سه- نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی نیازها در حیطه‌ی دانش

ردیف	گویه	شماره‌ی گویه	رتبه‌بندی	درجه‌ی اهمیت
۱	آشنایی با قواعد تیترنویسی در مصاحبه‌ها، اخبار و گزارش‌ها	۱۱	۸/٤۹	اول
۲	آشنایی با لید و تکنیک‌های لیدنویسی	۱۰	۸/۳۷	دوم
۳	آشنایی با شیوه‌های گزارش‌نویسی	۱٤	۸/۳٤	سوم
٤	آشنایی با اصول و کاربرد مصاحبه در خبر	۱۵	۸/۰۷	چهارم
۵	آشنایی با قواعد ویراستاری	۱٦	۸/۰۲	پنجم
٦	آشنایی با ارزش‌های هفت‌گانه‌ی خبری	٦	۷/۷٤	ششم
۷	آگاهی از قوانین و مقررات مربوط به خبرگزاری‌ها	۱	۷/٦۱	هفتم
۸	آشنایی با نقل قول در خبرنویسی	۱۲	۷/۳۱	هشتم
۹	آگاهی از سبک‌های مختلف خبرنویسی	۱۳	۷/۳۰	نهم
۱۰	آگاهی از آزادی‌ها و محدودیت‌های حقوقی مطبوعات	۳	۷/۰۱	دهم
۱۱	آگاهی از سیاست ها و روش‌های مؤثر ترویج امنیت ملی	۲	٦/۸۹	یازدهم
۱۲	آشنایی با تجهیزات الکترونیکی و برنامه‌های کاربردی خبرنویسی	۸	٦/۸۵	دوازدهم
۱۳	آگاهی از رویدادهای تاریخ معاصر و علل پیدایش آن‌ها	٤	٦/۵۱	سیزدهم
۱٤	آشنایی با مراحل گزینش‌گری خبری	۹	٦/۵۰	چهاردهم
خی دو			درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
۱۳۱/۳٤٦			۱۳	۰/۰۰۰

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی سه، اولویت بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی در حیطه‌ی دانش با توجه به معناداری آزمون فریدمن به شرح زیر است:

سؤال (۱۱) با میانگین رتبه‌ای ۸/٤۹ در اولویت اول، سؤال (۱۰) با میانگین رتبه‌ای۸/۳۷ در اولویت دوم، سؤال (۱٤) با میانگین رتبه‌ای ۸/۳٤ در اولویت سوم، سؤال (۱۵) با میانگین رتبه‌ای

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

۸,۰۷ در اولویت چهارم، سؤال (۱۶) با میانگین رتبه‌ای ۸/۰۲ در اولویت پنجم، سؤال (٦) با میانگین رتبه‌ای ۷/۷٤ در اولویت ششم، سؤال (۱) با میانگین رتبه‌ای ۷/٦۱ در اولویت هفتم، سؤال (۱۲) با میانگین رتبه‌ای ۷/۳۱ در اولویت هشتم، سؤال (۱۳) با میانگین رتبه‌ای ۷/۳۰ در اولویت نهم، سؤال (۳) با میانگین رتبه‌ای ۷/۰۱ در اولویت دهم، سؤال (۲) با میانگین رتبه‌ای ٦/۸۹ با اولویت یازدهم، سؤال (۸) با میانگین رتبه‌ای ٦/۸۵ با اولویت دوازدهم، سؤال (٤) با میانگین رتبه‌ای ٦/۵۱ با اولویت سیزدهم، سؤال (۹) با میانگین رتبه‌ای ٦/۵۰ در اولویت چهاردهم نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها در حیطه‌ی دانش قرار دارند.

جدول شماره‌ی چهار- نتایج آزمون فریدمن برای اولویت بندی نیازها در حیطه مهارت

ردیف	گویه	شماره‌ی گویه	رتبه‌بندی	درجه‌ی اهمیت
۱	سرعت عمل در انتقال اخبار	۳٤	۱۱/۳۵	اول
۲	توانایی انتخاب و تدوین تیتر مناسب	۱۸	۱۱/۲۳	دوم
۳	توانایی برقراری ارتباط با افراد ذی‌نفوذ در سازمان‌ها و مراکز مهم و مؤثر در عرصه‌ی خبری	۲۸	۱۰/۷۵	سوم
٤	توانایی مدیریت زمان خود و دیگران	۳٦	۱۰/٤۲	چهارم
۵	توانایی قضاوت و تصمیم‌گیری	۳۵	۱۰/۰۸	پنجم
٦	قدرت مکالمه با دیگران برای انتقال مؤثر اطلاعات	۳۳	۹/۸۷	ششم
۷	توانایی استدلال منطقی	۳۷	۹/٦٦	هفتم
۸	توانایی انتقال مفاهیم از طریق نوشته و پرداختن به نیازهای مخاطبان	۳۰	۹/٦۱	هشتم
۹	توانایی به‌کارگیری سوتیتر و میان تیترهای مناسب	۱۹	۹/۵٦	نهم
۱۰	توانایی تدوین و اولویت‌بندی سؤالات در مصاحبه‌های خبری	۳۲	۹/۵۲	دهم
۱۱	توانایی نگارش زبان گفتاری در مصاحبه و اخبار	۳۱	۹/٤۹	یازدهم
۱۲	تسلط بر منابع خبری	۱۷	۹/٤۳	دوازدهم
۱۳	ارسال و دریافت اخبار از طریق شبکه‌ی اینترنت و اینترانت	۲۹	۹/۱۰	سیزدهم
۱٤	توانایی بازخوانی و تصحیح اخبار	۲۳	۸/۵٤	چهاردهم
۱۵	تسلط به تایپ و تحریر رایانه‌ای شامل علامت‌گذاری و رعایت استانداردها	۲۱	۸/٤۵	پانزدهم
۱٦	توانایی تهیه‌ی عکس خبری و انتخاب تصاویر مهم	۲٤	۸/٤۰	شانزدهم
۱۷	توانایی تهیه و تنظیم اخبار جلسات رسمی	۲۰	۸/۲٦	هفدهم
۱۸	توانایی پیگیری انعکاس اخبار در رسانه‌های ملی و بین‌المللی	۲٦	۷/۲۹	هجدهم
خی دو			درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
۲٤۹/۳۷۰			۱۷	۰/۰۰۰

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی چهار، اولویت بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی در حیطه‌ی دانش با توجه به معناداری آزمون فریدمن به شرح زیر است:

سوال (۳٤) با میانگین رتبه‌ای ۱۱/۳۵ در اولویت اول، سؤال (۱۸) با میانگین رتبه‌ای ۱۱/۲۳ در اولویت دوم، سؤال (۲۸) با میانگین رتبه‌ای ۱۰/۷۵ در اولویت سوم، سؤال (۳٦) با میانگین رتبه‌ای ۱۰/٤۲ در اولویت چهارم، سؤال (۳۵) با میانگین رتبه‌ای ۱۰/۰۸ در اولویت پنجم، سؤال (۳۳) با میانگین رتبه‌ای ۹/۸۷ در اولویت ششم، سؤال (۳۷) با میانگین رتبه‌ای ۹/٦٦ در اولویت هفتم، سؤال (۳۰) با میانگین رتبه‌ای ۹/٦۱ در اولویت هشتم، سؤال (۱۹) با میانگین رتبه‌ای ۹/۵٦ با اولویت نهم، سؤال (۳۲) با میانگین رتبه‌ای ۹/۵۲ در اولویت دهم، سؤال (۳۱) با میانگین رتبه‌ای ۹/٤۹ با اولویت یازدهم، سؤال (۱۷) با میانگین رتبه‌ای ۹/٤۳ با اولویت دوازدهم، سؤال (۲۹) با میانگین رتبه‌ای ۹/۱۰ با اولویت سیزدهم، سؤال (۲۳) با میانگین رتبه‌ای ۸/۵٤ در اولویت چهاردهم، سؤال (۲۱) با میانگین رتبه‌ای ۸/٤۵ در اولویت پانزدهم، سؤال (۲٤) با میانگین رتبه‌ای ۸/٤۰ در اولویت شانزدهم، سؤال (۲۰) با میانگین رتبه‌ای ۸/۲٦ در اولویت هفدهم، سؤال (۲٦) با میانگین رتبه‌ای ۷/۲۹ در اولویت هجدهم نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها در حیطه‌ی مهارت قرار دارند.

جدول شماره‌ی پنج- نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی نیازها در حیطه نگرش

ردیف	گویه	شماره‌ی گویه	رتبه‌بندی	درجه‌ی اهمیت
۱	قدرت تشخیص و تحلیل مباحث روز	٤۷	٦/۱۵۱	اول
۲	قدرت تحلیل جنگ روانی و روش‌های مقابله با جنگ روانی	۵۰	٦/۰۲۳	دوم
۳	توانایی ارزش‌گذاری و اولویت بندی خبرهای برتر روز	٤۹	۵/۸۷۲	سوم
٤	داشتن حس تعهد نسبت به رسالت خبرنگاری	٤۰	۵/۵٦۲	چهارم
۵	داشتن روحیه‌ی انتقادپذیری	٤۱	۵/۵۲۰	پنجم
٦	قدرت سنجش میزان اعتبار منابع خبری	٤۸	۵/۵۱۷	ششم
۷	تعهد نسبت به اصول اخلاق بین المللی حرفه‌ای	۳۸	۵/۵۱۵	هفتم
۸	توجه به نقش خبرگزاری‌ها در افکار عمومی	۳۹	۵/۰۰۰	هشتم
۹	داشتن نگاه فرآیندی به سوژه‌های خبری	٤۳	٤/۹٦۵	نهم
۱۰	داشتن روحیه‌ی کار گروهی در تهیه‌ی اخبار	٤٤	٤/۸۷۵	دهم
خی دو			درجه‌ی آزادی	سطح معناداری
۷۲/۹۸۰			۹	۰/۰۰۰

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی پنج، اولویت‌بندی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی در حیطه‌ی نگرش با توجه به معناداری آزمون فریدمن به شرح زیر است:

سؤال (٤٧) با میانگین رتبه‌ای ٦/١٥١ در اولویت اول، سؤال (٥٠) با میانگین رتبه‌ای ٦/٠٢٣ در اولویت دوم، سؤال (٤٩) با میانگین رتبه‌ای ٥/٨٧٢ در اولویت سوم، سؤال (٤٠) با میانگین رتبه‌ای ٥/٥٦٢ در اولویت چهارم، سؤال (٤١) با میانگین رتبه‌ای ٥/٥٢٠ در اولویت پنجم، سؤال (٤٨) با میانگین رتبه‌ای ٥/٥١٧ در اولویت ششم، سؤال (٣٨) با میانگین رتبه‌ای ٥/٥١٥ در اولویت هفتم، سؤال (٣٩) با میانگین رتبه‌ای ٥/٠٠٠ در اولویت هشتم، سؤال (٤٣) با میانگین رتبه‌ای ٤/٩٦٥ با اولویت نهم، سؤال (٤٤) با میانگین رتبه‌ای ٤/٨٧٥ در اولویت دهم نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها در حیطه‌ی نگرش قرار دارند.

٤) میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف در زمینه‌ی نیازهای آموزشی چه تفاوت‌هایی وجود دارد؟

برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی شش- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه در هر یک از حیطه‌ها بر اساس محل خدمت خبرنگاران

حیطه‌ها	شاخص	جمع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
دانش	بین گروهی	۰/۳۵۱	٤	۰/۰۷۹	۰/۲۰۲	۰/۹۳۷
	درون گروهی	۱۲٦/۵۸۵	۳۲۵	۰/۳۸۹		
	کل	۱۲٦/۹۰۰	۳۲۹	–		
مهارت	بین گروهی	۲/۰۵۳	٤	۰/۵۱۳	۰/۸۹٤	۰/٤٦۸
	درون گروهی	۱۸٦/٦۰۹	۳۲۵	۰/۵۷٤		
	کل	۱۸۸/٦٦۲	۳۲۹	–		
نگرش	بین گروهی	۲/۰۰۸	٤	۰/۵۰۲	۰/۹۵۹	۰/٤۳۰
	درون گروهی	۱۷۰/۱۱۱	۳۲۵	۰/۵۲۳		
	کل	۱۷۲/۱۱۹	۳۲۹	–		

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

نتایج تحلیل واریانس(جدول شماره‌ی شش) نشان می‌دهد که چون مقدار F در حیطه‌های دانش، مهارت و نگرش در سطح α=۰/۰۵ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس محل خدمت آن‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد.

۵) میان نظرهای خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی ایران بر اساس متغیّرهای تعدیل‌کننده (جنسیت، مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، سابقه‌ی خدمت) تفاوت وجود دارد؟

برای بررسی تفاوت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها بر اساس جنسیت از آزمون t گروه‌های مستقل و برای بررسی تفاوت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، سنوات خدمت و با توجه به سطوح مختلف مشخصات جمعیت شناختی از تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است که در ابتدا نرمال بودن و یکسانی واریانس‌ها بر اساس از طریق آزمون لون[1] مورد بررسی قرار گرفت که نتایج هر یک از این آزمون‌ها به شرح زیر است:

- **تحلیل تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس جنسیت**

جدول شماره‌ی هفت- نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس جنسیت

حیطه‌ها	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف معیار	t	درجه‌ی آزادی	sig	نتیجه‌ی آزمون
دانش	مرد	۱۷۲	۳/٤٥٥	۰/٦۱۷۰	۰/۰٤۷۰	۱/٤٦۲	۳۲۸	۰/۱٤٥	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱٥۸	۳/۳٥٥	۰/٦۲۳۱	۰/۰٤۹٥				
مهارت	مرد	۱۷۲	۳/٤۷۷	۰/۷۲۲۱	۰/۰٥٥۰	۰/۸۸۳	۳۲۸	۰/۳۷۸	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱٥۸	۳/٤۰٤	۰/۷۹٤۲	۰/۰٦۳۱				
نگرش	مرد	۱۷۲	۳/٤۱۲	۰/۷۲٤۸	۰/۰٥٥۲	۱/٦۱۰	۳۲۸	۰/۱۰۸	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱٥۸	۳/۲۸٤	۰/۷۱۷۹	۰/۰٥۷۱				
میانگین کل	مرد	۱۷۲	۳/۳۹۷	۰/٥۷۷٥	۰/۰٤٤۰	۱/٦۰۱	۳۲۸	۰/۱۱۰	تفاوت معنی‌دار نیست
	زن	۱٥۸	۳/۲۹۷	۰/٥٦٤٦	۰/۰٤٤۹				

[1] - Levene statistic

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

با توجه به نتایج آمار استنباطی از آزمون t گروه‌های مستقل و داده‌های به دست آمده در جدول شماره‌ی هفت، با توجه به سطح معناداری آزمون (sig=۰/۱٤٥) در حیطه‌ی دانش، سطح معناداری آزمون (sig=۰/۳۷۸) در سطح مهارت، سطح معناداری آزمون (sig=۰/۱۰۸) در سطح نگرش و سطح معناداری آزمون (sig=۰/۱۱۰) در میانگین کل، اختلافی میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌ها بر اساس جنسیت وجود ندارد.

- **آزمون لون برای بررسی نرمال بودن و یکسانی واریانس‌ها بر اساس مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی و سنوات خدمت خبرنگاران**

جدول شماره‌ی هشت- نتایج آزمون لون

متغیّر مورد بررسی	آماره‌ی لون	درجه‌ی آزادی ۱	درجه-ی آزادی ۲	سطح معناداری(sig)
مدرک تحصیلی خبرنگاران	۱/۸٦٦	۳	۳۲٦	۰/۱۳٥
رشته‌ی تحصیلی خبرنگاران	۱/٤۸۷	۲	۳۲۷	۰/۲۲۸
سنوات خدمت خبرنگاران	۲/٥٦٤	۳	۳۲٦	۰/۰٥٥

- با توجه به این‌که سطح معناداری مقدار محاسبه شده‌ی لون در هر یک از متغیّرها از ۰/۰٥ بزرگتر است، برابری واریانس‌ها پذیرفته شده است و می‌توان از تحلیل واریانس یک‌راهه برای بررسی تفاوت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف بر اساس مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی و سنوات خدمت استفاده کرد.

- **تحلیل واریانس یک راهه بر اساس مدرک تحصیلی**

برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های مختلف بر اساس مدرک تحصیلی خبرنگاران از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی نه- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه بر اساس مدرک تحصیلی خبرنگاران

زمینه‌ی مورد بررسی	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
نیازهای آموزشی خبرنگاران	بین گروهی	۲/۲۰۲	۳	۰/۷۳٤	۲/۲٦۳	۰/۰۸۱
	درون گروهی	۱۰٥/۷۲۳	۳۲٦	۰/۳۲٤		
	کل	۱۰۷/۹۲٥	۳۲۹	-		

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

نتایج تحلیل واریانس(جدول شماره‌ی نه) نشان می‌دهد که چون مقدار F در سطح α= ۰/۰۵ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس مدرک تحصیلی آن‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش بر اساس مدرک تحصیلی آنان از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی ده- نتایج تحلیل واریانس یک راهه بر اساس مدرک تحصیلی در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش

حیطه‌ها	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
دانش	بین گروهی	۱/٤۲۳	۳	۰/٤۷٤	۱/۲۳۳	۰/۲۹۸
	درون گروهی	۱۲۵/٤۷۷	۳۲٦	۰/۳۸۵		
	کل	۱۲٦/۹۰۰	۳۲۹	–		
مهارت	بین گروهی	۵/۷۵٤	۳	۱/۹۱۸	۳/٤۱۸*	۰/۰۱۸
	درون گروهی	۱۸۲/۹۰۸	۳۲٦	۰/۵٦۱		
	کل	۱۸۸/٦٦۲	۳۲۹	–		
نگرش	بین گروهی	۲/۵۸۷	۳	۰/۸٦۲	۱/٦۵۹	۰/۱۷٦
	درون گروهی	۱٦۹/۵۳۲	۳۲٦	۰/۵۲۰		
	کل	۱۷۲/۱۱۹	۳۲۹	–		

همان‌گونه که در جدول شماره‌ی ده مشاهده می‌شود، خلاصه‌ی تحلیل واریانس بیان‌کننده‌ی آن است که اثر مدرک تحصیلی در حیطه‌های دانش و نگرش معنادار نیست؛ از این‌رو می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس مدرک تحصیلی در حیطه‌های دانش و نگرش تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین نتایج تحلیل واریانس (جدول شماره‌ی پانزده) نشان می‌دهد که چون مقدار F در حیطه مهارت در سطح α= ۰/۰۵ معنادار است، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس مدرک تحصیلی آن‌ها در حیطه‌ی مهارت تفاوت معناداری وجود دارد. از این رو به منظور انجام مقایسه‌های دوبه‌دو و تشخیص این‌که معنی‌دار بودن نتایج، ناشی از تفاوت میان کدام دسته از افراد بوده است، از آزمون تعقیبی توکی استفاده شد.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

جدول شماره‌ی یازده- آزمون تعقیبی توکی برای بررسی تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران بر اساس مدرک‌تحصیلی آن‌ها در حیطه‌ی مهارت

مدرک تحصیلی (I)	مدرک تحصیلی (J)	اختلاف میانگین (I-J)	خطای انحراف استاندارد	سطح معناداری(sig)
دیپلم	کاردانی	-۰/۳۳۰	۰/۲۹۸	۰/۶۸۵
	کارشناسی	۰/۰۹۵۰	۰/۲۶۹	۰/۹۸۵
	کارشناسی ارشد و بالاتر	-۰/۰۸۹۳	۰/۲۷۹	۰/۹۸۹
کاردانی	دیپلم	۰/۳۳۰	۰/۲۹۸	۰/۶۸۵
	کارشناسی	۰/۴۲۵*	۰/۱۴۵	۰/۰۱۹
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۰/۲۴۰	۰/۱۶۴	۰/۴۵۸
کارشناسی	دیپلم	-۰/۰۹۵	۰/۲۶۹	۰/۹۸۵
	کاردانی	-۰/۴۲۵*	۰/۱۴۵	۰/۰۱۹
	کارشناسی ارشد و بالاتر	-۰/۱۸۴	۰/۱۰۳	۰/۲۸۶
کارشناسی ارشد و بالاتر	دیپلم	۰/۰۸۹۳	۰/۲۷۹	۰/۹۸۹
	کاردانی	-۰/۲۴۰	۰/۱۶۴	۰/۴۵۸
	کارشناسی	۰/۱۸۴	۰/۱۰۳	۰/۲۸۶

نتایج جدول شماره‌ی یازده نشان می‌دهد که تفاوت نیازهای آموزشی خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کاردانی با خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کارشناسی در حیطه‌ی مهارت معنی‌دار است که می‌توان گفت معنی‌دار بودن مقدار F در آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه ناشی از دیدگاه و نظرهای این دو دسته از خبرنگاران بود. هم‌چنین با رجوع به اختلاف میانگین دیدگاه خبرنگاران در حیطه‌ی مهارت بر حسب مدرک تحصیلی مشخص می‌شود که با توجه به بیش‌تر بودن میانگین نیازهای آموزشی خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کاردانی، می‌توان نتیجه گرفت که خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کاردانی بیش از خبرنگاران دارای مدرک تحصیلی کارشناسی در حیطه‌ی مهارت نیاز به آموزش دارند.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

- **تحلیل واریانس یک راهه بر اساس رشته‌ی تحصیلی**

جدول شماره‌ی دوازده- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه بر اساس رشته‌ی تحصیلی خبرنگاران

زمینه‌ی مورد بررسی	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
نیازهای آموزشی خبرنگاران	بین گروهی	۰/٤۷۹	۲	۰/۲۳۹	۰/۷۲۹	۰/٤۸۳
	درون گروهی	۱۰۷/٤٤٦	۳۲۷	۰/۳۲۹		
	کل	۱۰۷/۹۲۵	۳۲۹	-		

نتایج تحلیل واریانس(جدول شماره‌ی دوازده) نشان می‌دهد که چون مقدار F در سطح α= ۰/۰۵ معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس رشته‌ی تحصیلی آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش بر اساس رشته‌ی تحصیلی آنان از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی سیزده- نتایج تحلیل واریانس یک راهه بر اساس رشته‌ی تحصیلی در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش

حیطه‌ها	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
دانش	بین گروهی	۱/۳۱٤	۲	۰/٦۵۷	۱/۷۱۰	۰/۱۸۲
	درون گروهی	۱۲۵/۵۸٦	۳۲۷	۰/۳۸٤		
	کل	۱۲٦/۹۰۰	۳۲۹	-		
مهارت	بین گروهی	۱/۰۳۷	۲	۰/۵۱۹	۰/۹۰٤	۰/٤۰٦
	درون گروهی	۱۸۷/٦۲۵	۳۲۷	۰/۵۷٤		
	کل	۱۸۸/٦٦۲	۳۲۹	-		
نگرش	بین گروهی	۰/۱۲٦	۲	۰/۰٦۳	۰/۱۲۱	۰/۸۸۷
	درون گروهی	۱۷۱/۹۹۳	۳۲۷	۰/۵۲٦		
	کل	۱۷۲/۱۱۹	۳۲۹	-		

همان‌گونه که در جدول شماره‌ی سیزده مشاهده می‌شود، خلاصه‌ی تحلیل واریانس بیان کننده‌ی آن است که اثر رشته‌ی تحصیلی بر نیازهای آموزشی معنادار نیست؛ از این رو می‌توان

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس رشته‌ی تحصیلی در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

- **تحلیل واریانس یک راهه بر اساس سنوات خدمت**

جدول شماره‌ی چهارده- نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه بر اساس سنوات خدمت خبرنگاران

زمینه‌ی مورد بررسی	شاخص	جمع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
نیازهای آموزشی خبرنگاران	بین گروهی	۰/۲۰۲	۳	۰/۷۳٤	۲/۲٦۳	۰/۰۸۱
	درون گروهی	۱۰۵/۷۲۳	۳۲٦	۰/۳۲٤		
	کل	۱۰۷/۹۲۵	۳۲۹	-		

نتایج تحلیل واریانس(جدول شماره‌ی چهارده) نشان می‌دهد که چون مقدار F در سطح ۰/۰۵ =α معنادار نیست، می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس سنوات خدمت آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

هم‌چنین برای تحلیل و بررسی نیازهای آموزشی خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش بر اساس سنوات خدمت آنان از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول شماره‌ی پانزده- نتایج تحلیل واریانس یک راهه بر اساس سنوات خدمت خبرنگاران در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش

حیطه‌ها	شاخص	جمع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری(sig)
دانش	بین گروهی	۰/۷۹۹	۳	۰/۲٦٦	۰/٦۸۸	۰/۵۵۹
	درون گروهی	۱۲٦/۱۰۰	۳۲٦	۰/۳۸٦		
	کل	۱۲٦/۸۹۹	۳۲۹	-		
مهارت	بین گروهی	۱/٦۳۹	۳	۰/۵٤٦	۰/۹۵۲	۰/٤۱۵
	درون گروهی	۱۸۷/۰۲۲	۳۲٦	۰/۵۷۳		
	کل	۱۸۸/٦٦	۳۲۹	-		
نگرش	بین گروهی	۳/۵٦۰	۳	۱/۱۸٦	۲/۲۹۵	۰/۰۷۷٦
	درون گروهی	۱٦۸/۵۵	۳۲٦	۰/۵۱۷		
	کل	۱۷۲/۱۱	۳۲۹	-		

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

همان‌گونه که در جدول شماره‌ی پانزده مشاهده می‌شود، خلاصه‌ی تحلیل واریانس بیان کننده‌ی آن است که اثر سنوات خدمت بر نیازهای آموزشی معنادار نیست؛ از این‌رو می‌توان گفت میان نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بر اساس سنوات خدمت در حیطه‌ی دانش، مهارت و نگرش آنان تفاوت معناداری وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

آموزش و بهسازی منابع انسانی به عنوان یکی از استراتژی‌های اصلی دستیابی به سرمایه‌ی انسانی و سازگاری مثبت با شرایط تغییر قلمداد می‌شود و از این‌رو جایگاه و اهمیت راهبردی آن در بقا و توسعه‌ی سازمان نمایان شده است. بدیهی است این فعالیت نیز مانند هر فعالیت سازمانی دیگر مستلزم برنامه‌ریزی صحیح و اصولی است. در این زمینه تعیین نیازهای آموزشی به عنوان نخستین گام در برنامه‌ریزی آموزشی ضمن خدمت مطرح می‌شود که اگر به درستی طرح‌ریزی و اجرا شود تمهیدی اساسی و مهم برای اثربخشی کارکرد آموزش‌های ضمن خدمت و طبعاً بهره‌وری شاغلین خواهد بود (عباس‌زادگان و ترک‌زاده، ۱۳۷۹: ۱۳).

اگر نیازسنجی آموزشی به‌درستی انجام پذیرد می‌تواند زمینه ساز اجرای مؤثر دیگر مراحل فرآیند آموزش شامل برنامه‌ریزی، اجرا، و ارزیابی و در نتیجه اثربخشی فرآیند آموزشی باشد و در نهایت انجام موفقیت آمیز برنامه‌های آموزشی، ضمن این‌که در سطح فردی باعث ارزشمندی شاغل می‌شود، در سطح سازمانی موجب بهبود و توسعه‌ی سازمانی و در سطح ملی و فرا ملی به افزایش بهره‌وری و رشد و توسعه خواهدانجامید. و سازمان‌ها با اجرای مؤثر فرآیند آموزشی می‌توانند با اتّکا به نیروی انسانی آموزش دیده‌ی خود به عنوان مزیت رقابتی، با شرایط متغیّر جهانی روبه‌رو شوند.

علیرغم اهمیت و حساسیتی که نیازسنجی در فرآیند برنامه ریزی آموزشی داراست، متأسفانه برآورد و تخمین نیازها بیش‌تر جنبه‌ی سلیقه‌ای دارد و کمتر به‌صورت عینی انجام می‌پذیرد. برای رهایی از اعمال سلیقه و مزاج در امر نیازسنجی می توان با استفاده از اصول و تکنیک‌های مختلف نیازسنجی در خصوص نیاز آموزشی کارکنان اقدام کرد (زارع، ۱۳۸۱: ٢٤).

سنجش نیازهای آموزشی خبرنگاران خبرگزاری های داخلی به منظور افزایش اطلاعات و توانایی‌های آنان و رفع کاستی‌ها و ضعف‌های موجود، تجربه و به‌کارگیری روش علمی در سنجش

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

و برآورد نیازهای آموزشی و استفاده از نتایج آن برای برنامه‌ریزی آموزشی معقولانه و مناسب از جمله اهمیت‌های انجام این پژوهش است.

بنابراین برنامه‌ریزی آموزش مداوم خبرنگاران و توسعه‌ی آن باید بر اساس سنجش نیازهای آنان انجام پذیرد و نیازهای آموزشی مرتبط با فعالیت حرفه‌ای خبرنگاران باشد و برای سنجش این نیازها، نیازسنجی لازم است. در واقع نیازسنجی ابزار مهم در طراحی، توسعه و ارزشیابی برنامه های آموزش مداوم خبرنگاران است.

بر اساس نتایج تحقیق مهدی محسنیان‌راد و همکارانش در سال ۱۳۷۳ نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران عبارت است از: روش تدوین خبر (شناخت عناصر و ارزش‌های خبر، سبک‌های خبرنویسی، تیترنویسی و...)، شیوه‌ی نگارش فارسی در روزنامه‌نگاری، روش‌های مصاحبه‌ی خبری، روش گزارش‌نویسی، مقاله نویسی، گزاش تحقیقی، نگارش نقدهای سیاسی– اجتماعی، جامعه‌شناسی وسایل ارتباط جمعی، شناخت تئوری های علوم ارتباطات، تاریخ مطبوعات ایران، عکاسی خبری، زبان خارجی، تاریخ معاصر جهان، جامعه شناسی، کامپیوتر، شیوه‌های تندنویسی.

هم‌چنین بر اساس تحقیق انجام گرفته توسط یونسکو در سال ۲۰۱۰ ، آشنایی با زبان انگلیسی، آشنایی با تاریخ، تفکر انتقادی، دانش محیط زیست، مدیریت زمان از جمله نیازهای آموزشی روزنامه‌نگاران هفت کشور جنوب دریای مدیترانه است.

چنان‌چه مشاهده می‌شود میان نیازهای آموزشی شناسایی شده برای خبرنگاران رسانه‌ها (تحقیق انجام شده از سوی محسنیان راد و همکارانش) با نیازهای آموزشی شناسایی شده برای خبرنگاران خبرگزاری‌ها ارتباط وجود دارد و بسیاری از نیازهای مشخص شده از جمله: روش تدوین خبر (شناخت عناصر و ارزش‌های خبر، سبک‌های خبرنویسی، تیترنویسی و...)، شیوه‌ی نگارش فارسی در روزنامه‌نگاری، روش‌های مصاحبه‌ی خبری، روش گزارش‌نویسی، شناخت تئوری‌های علوم ارتباطات، عکاسی خبری، تاریخ معاصر جهان، جامعه شناسی، کامپیوتر و شیوه‌های تندنویسی، علی رغم تفاوت در روش‌ها و نوع پرسش‌نامه‌ها با هم‌دیگر هم‌پوشانی داشته‌اند.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

پیشنهادها

با توجه به ماهیت پژوهش و یافته‌های پژوهش موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

۱- برنامه‌ریزان آموزشی خبرگزاری‌ها باید اولویت‌های آموزشی شناسایی شده را در برنامه‌های خود بگنجانند و مبنای فعالیت‌های آموزشی خود را بر اساس نتایج حاصله از تحقیقات علمی از جمله تحقیق حاضر قرار دهند تا آموزش‌هایی که ارائه می‌شود به اثربخشی بینجامد.

۲- فرآیند نیازسنجی و شناسایی نیازها به‌طور مستمر در سال‌های مختلف برای خبرنگاران شاغل خبرگزاری‌ها انجام گیرد.

۳- با توجه به پیشنهادهای شرکت‌کنندگان در نظرسنجی توصیه می‌شود به دوره‌های آموزشی ویژه‌ی خبرنگاران خبرگزاری‌ها توجه بیش‌تری مبذول شود.

٤- پیشنهاد می‌شود در پژوهش وسیع‌تری در سایر خبرگزاری‌ها، نیازهای آموزشی دیگر خبرگزاری‌ها نیز مورد بررسی قرار گیرد.

۵- این پژوهش مربوط به نیازسنجی خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی بوده است و پیشنهاد می‌شود در پژوهشی نیازهای آموزشی دبیران سرویس‌های خبری خبرگزاری‌ها، مورد بررسی قرار گیرد.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]

منابع و مآخذ

۱. اسدی طاری، محمد حسن (۱۳۷٤) **بررسی تطبیقی محتوای مطالب تلکس‌های خبرگزاری جمهوری اسلامی و روزنامه‌های تهران**، پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد ، دانشگاه علامه طباطبایی.

۲. جزنی، نسرین (۱۳۸٦) **گزارش مرحله سوم نیاز سنجی آموزشی در شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی**.

۳. جهانبخش، مریم و ستایش، هنگامه (۱۳۸۹) «نیازسنجی آموزشی کارکنان بخش‌های مدارک پزشکی در بیمارستان‌های آموزشی شهر اصفهان»، **مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه نامه‌ی توسعه‌ی آموزش)**، سال دهم، ۱۰(۵)، ص ۹۷۱-۹٦۲.

٤. خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸) **روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه**، تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز تحقیقات کشور، کانون فرهنگی انتشارات درایت.

۵. خراسانی، اباصلت و عیدی، اکبر (۱۳۸۹) **تکنیک‌های کاربردی نیازسنجی آموزشی با تأکید بر الزامات استاندارد بین‌المللی iso 10015**، تهران: مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران.

٦. رمضانی، عمران (۱۳۸۹) **فرآیند جامع آموزش منابع انسانی** ،تهران: آییژ.

۷. بازرگان، عباس، سرمد، زهره، حجازی، الهه (۱۳۷۸) **روش‌های تحقیق در علوم رفتاری**، تهران: انتشارات آگاه.

۸. سلطانی، ایرج (۱۳۸٤) «نقش الگوی جامع تعاملی نیازسنجی آموزشی در توسعه مدیران سازمان‌های تولیدی»، **سومین کنفرانس بین المللی مدیریت**.

۹. محسنیان راد، مهدی و همکاران (۱۳۷۳) **روزنامه‌نگاران ایران و آموزش روزنامه‌نگاری**، تهران: دفتر مطالعات و توسعه‌ی رسانه.

۱۰. محسنیان‌راد، مهدی و همکاران (۱۳۷۷) **تحلیل محتوای چهل سال متون آموزش روزنامه‌نگاری**، تهران: دفتر مطالعات و توسعه‌ی رسانه.

۱۱. ونتلینگ، تیم (۱۳۷۵) **برنامه‌ریزی برای آموزش اثربخش؛ راهنمایی برای تدوین برنامه‌درسی**، ترجمه‌ی محمد چیذری، تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.

12. Barbazette, Jean (2006) **Training Needs Assessment: Methods, Tools, and Techniques**, Published by Pfeiffer.

13. Gupta, Kavita (2007) **A practical guide to needs assessment**, Published by Wiley.

14. McClelland, Susan (2002) **A training needs assessment for the United Way of Dunn County Wisconsin**, Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Science Degree in Training and Development,University of Wisconsin-Stout.

15. **www.onetonline.org**. (2013) Journalist.

16. **www.unesco.org**. (09-02-2011) results of survey on journalism training needs in South Mediterranean countries.

[Downloaded from scdsjournal.ir on 2026-11-18]